

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: De Radikale og Forsvarsforliget

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: [1913]

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Det radikale Venstre.

(Trykt som Manuskript).

De Radikale og Forsvarsforliget.

Omstyrtning eller ikke?

Militarismen og de nye Skatter.

De Radikale og Forsvarsordningen.

I den Tale, det radikale Partis Formand, Borgmester *Zahle* holdt under Finanslovforhandlingen i Folkethinget den 11. Oktober 1911, sagde han bl. a. følgende, som her gengives efter »Rigsdagstidende«:

»Militæret maa gaa ind paa at spare de alt for opskruede Militærbevillinger, som nu er stillede til dets Raadighed. Derfor vil vi stille Forslag om, at under de ekstraordinære vanskelige finansielle Forhold skal Fæstningsbyggeriet udsættes, og at der skal spares i det hele paa vort Militærvæsen. Jeg kan paa mit Partis Vegne erklære, at vi ikke gaar med til at paalægge Befolkningen nye Skatter, medmindre der sker en afgørende Forandring i vor Militærpolitik.«

Og den 7. November 1911 under Behandlingen af de nye Skattelove

fremsatte de Radikales Ordfører, Redaktør *Ove Rode*, følgende Udtalelse, som vi ogsaa gengiver efter »Rigsdagstidende«:

»Vi skal ikke fra vor Side i denne Forbindelse (Finansernes Ophjælpning) kræve det umulige af Regeringen. Hvad Regeringen har tilvejebragt, kan den jo ikke omstyrte. Der er Omraader, hvor der ikke er Tale om for den nuværende Regering at forlade Standpunkter. Der er enkelte Ting, om hvilke man maa være vis paa, at den i Dag siger det samme, som den sagde i Gaar, og det er, naar Talen er om Forsvarslovenes Overholdelse. Vi skal ikke i denne Forbindelse invitere nogen til Omstyrtning af Militærloven; men indenfor selve den vedtagne Hærorddning maa der allerede nu kunne øves Sparsommelighed.«

Udtalelser For og Imod.

»Selvopholdelsesdriften byder os at give slip paa alle militære Forsvarsmidler.«

(»Politiken« 1907).

»En væbnet Magt skal vi have, og en væbnet Magt skal den, der har med den at gøre, søge at pleje og udvikle. I den Henseende haaber jeg ikke, der skal være nogen Tvivl.«

(Forsvarsminister *Krabbe*,
10. Februar 1910).

»Hvis det (Militærvæsenet) overhovedet skal benyttes, vil det være en Fare og en Skade.«

(Red. *Rode* 18. Juni 1909).

Der er ikke nogen Uoverensstemmelse om, at vor Hærmagt ikke alene er en Nødvendighed for os, men at den er et Gode for Landet, og at vi skulde pleje den med hele den Omsorg, som vi vier enhver Statsinstitution«.

(Forsvarsminister *Krabbe*
i Folkethinget).

»Jeg tror, at hvis man ikke vil hilde sig i Illusioner, maa man være klar over dette, at Flertallet af den danske Vælgerbefolkning staar fast paa dette, som i Virkeligheden ogsaa er kommen til Udtryk ved de senere Tidens Valgresultater, at i Danmark er det ikke muligt at skabe et Militærvæsen, som er til Betyggelse for det danske Folk, men at man tværtimod ved dette Militærvæsen skaber Skade og Fare.«

Dr. *Munch*, 18. Juni 1909.

». . . Plejet og udviklet med de beskedne Midler, vi kan anvende dertil, skal vi have et Forsvar, der i 9 af 10 Tilfælde vil forebygge, at der sker en Krænkelse af vor Neutralitet . . . Jeg er overbevist om, at efterhaanden skal Befolkningen være kommet med til den Opfattelse.«

(*Krabbe* i Folkethinget).

»Vi vil intet Forsvar og ingen Forsvarssag have. Vi vil blot have den Politivagt, der nu en Gang skal til.«

»Jysk Morgenblad« 1905).

»Jeg for min Del tror ikke det ringeste paa Virksomheden af et Grænse- og Søpoliti. Jeg har længst udtalt mig mod Troen paa, hvad jeg kaldte Frelsen ved at ligge død.«

Georg Brandes, »Gads danske Magasin«).

»Det Selvfornedrelsens Evangelium, som Partiet (de Radikale) nu har villet ophøje til demokratisk Hoveddogme, har drevet flere og flere Mænd ud af dets Rækker og gjort dem hjemløse i dansk Politik.«

Henrik Pontoppidan
i en Valgartikel 1910).

»Jeg bebrejder det Parti, til hvilket jeg hører, at det i Forsvarssagen har ført en alt for kortsynet Politik, altid har taget for stærkt Hensyn til de tilsyneladende foreliggende Forhold i Stedet for den hele og almindelige Situation.«

(Samme Forfatter til »V. L.«)

»Naar vi (det radikale Ministerium) kunde sidde og administrere den vedtagne Forsvarslov . . . var Grunden den, at vi kunde »spare« 6 Mill. Kr. i Forsvarsudgifter (Udsættelserne paa Finansloven). Havde vi ikke kunnet det, var det gaet ganske anderledes til.«

(Zahle i Folkethinget
15. December 1911).

». . . Man skal dog endnu tilføje, at 1. Generalkommando stærkt har fremhævet den Skade, der sker ved Rekrutbataillonernes Uddannelse ved den ovenforangivne Udsættelse, og at man — »man« er Hr. Zahles Forsvarsminister — derfor kun har kunnet bringe den i Forslag som en af Forholdene nødvendigjort Foranstaltning. Saafremt den økonomiske Situation maatte bedre sig, forbeholder jeg mig derfor efter nærmere Forhandling med det ærede Udvalg, om fornødent, at søge disse Arbejder fremmede noget hurtigere ved Bevilling paa Tillægsbevillingsloven.«

Forsvarsminister *Krabbe*
i en Skrivelse til Finansudvalget).

»Jeg kan paa mit Partis Vegne erklære, at vi ikke gaar med til at paalægge Befolkningen nye Skatter, med mindre der sker en afgørende Forandring i vor Militærpolitik.«

(Folkethingsmand *Zahle*
under Finanslovdebatten
1911).

»Militærspørgsmaalet har faaet sin Løsning. De vedtagne Love kan ikke ændres, saa længe Fler-tallet i dette høje Thing ikke er fuldstændig forandret.«

Konsejlspræsident *Zahle*
i Programtalen af 3. Novbr.
1909.

»Det er ikke noget partiagitorisk, der her foregaar. Hvis vi havde stillet vore Forslag i rent partiagitorisk Hensigt, var Lovforslagene selvfølgelig fremkomme i en helt anden Form.«

(*Slengerik* om de Radikales Forslag om de 5 Mill. Kr.s Besparelser paa de militære Budgetter).

»Denne Taktik er en *let gennemskuelig Politik*. Men de skulde ikke saadan slippe fra det ved at vaske deres Hænder i Folkets Paa-syn og sige: Ja, men vi har jo stillet Forslag om Nedgang paa flere Millioner Kr. — og saa tie stille med, at der var Punkter, hvor det var umuligt at gennemføre disse Besparelser.«

(*Zahle* til Socialdemokraterne
1901).

»Hvad Regeringen har tilvejebragt, kan den jo ikke omstyrte.«
(*Rode* under Skattelovsdebatten)

». . . Derfor har man heller ikke Lov at paaberaabe sig Valgdagen i 1910 i den Grad, at man siger, at efter at det Valg fik det Udfald, som det fik, har man ikke fra radikal Side Lov at komme og pille ved Forsvarslovene.«

(*Slengerik* under den militære »Sparedebat«).

»Jeg hører til dem, der mener, at efter det sidste Valg maa Forsvarslovene respekteres, og det vil jeg ikke undlade at fremhæve . . . hvad enten de nu er gode eller ej, saa har Vælgerne sagt deres Mening om dem, og den maa vi respektere.«

(Kultusminister *Nielsen*
ved de Radikales Grundlovsfest paa Samsø 1910).

De Radikale og Toldloven.

Under Forhandlingerne om Toldloven sagde Folkethingsmand, Redaktør Borgbjerg om de Radikales Stilling i 1908, da Hr. Rørdam var deres Repræsentant i Fællesudvalget:

»De Radikale kan sige: Vi har ingen Part i Toldloven af 1908, thi de undlod at stemme. I allersidste Øjeblik indtog de faktisk det Standpunkt at undlade at stemme, skønt deres Ordfører i Fællesud-

valget faa Timer i Forvejen havde erklæret, at han vilde stemme for Loven, og i sin Motivering erkendte, at han godt kunde have gjort det. Vi Socialdemokrater derimod har Part i Toldloven af 1908, og det vedkender vi os fuldt ud, vi staar fuldt ud til Ansvar derfor.«

Det er et af de mange Eksempler paa, at de Radikales Ord kun er Ord.

Den radikale Regerings militære Dispositioner.

Af Klaus Berntsens Tale 15. Decbr 1911 (Folket. Forh. Sp. 3145 o. f.):

Jeg skal saaledes nævne, at det radikale Ministerium paabegyndte Fundamenteringen af det allerdyreste af alle Forterne, nemlig Saltholmsflakfortet, og fik dertil bevilget paa Finansloven en Sum af 900,000 Kr. Det fik bevilget til Arbejder ved Charlottenlundfortets Udvidelse 170,000 Kr., til Dragørfortet 270,000 Kr. og til et Bateria paa Saltholmen 50,000 Kr., i alt 1,390,000 Kr., foruden 400,000 Kr. til Fæstningsartilleri. Det forrige Ministerium fik endvidere til Bygning af Forter paa Tillægsbevillingsloven bevilget 220,000 Kr. I alt fik altsaa det radikale Ministerium til Bygning af Forter bevilget 1,610,000 Kr., hvoraf 1,100,000 Kr. gik til Saltholmsflakfortet. Til Artillerimateriel paa Forterne fik de paa Tillægsbevillingsloven 1 Mill. Kr., paa Finansloven, som nævnt, 400,000 Kr., ialt 1,400,000

Kr. Alt i alt fik de saaledes bevilget til Forter og Artillerimateriel 3,010,000 Kr. Men desuden gjorde det radikale Ministerium i *Udlandet Bestilling paa ikke mindre end 12 store Kanoner til godt 2½ Mill. Kr.*, hvoraf endda kun ½ Mill. Kr. var bevilgede og indeholdtes i den af mig foran nævnte Sum. Det vil altsaa sige, at *det radikale Ministerium bandt godt og vel 5 Mill. Kr. af de 11 Mill. Kr., som ved Loven er bestemte til Befæstningsanlæg.* I Tillæg B. for Rigsdagssamlingen 1909—10 Sp. 1978 oplyses, at daværende Forsvarsminister Krabbe under 6. December 1909 har godkendt Indstilling fra det tekniske Korps om følgende Bestillinger: 6 Stkr. 29 cm. Kysthaubitser til 696,000 Kr., 6 Stkr. 21 cm. Kystkanoner til 948,000 Kr., 1,050 Stkr. 29 cm. Pansergranater til 328,500 Kr., 900 Stkr. 21 cm. Pansergranater til 207,200 Kr., 125 Stkr. 30½ cm. Pansergranater til 73,200 Kr., 200 Stkr. 17 cm. Pansergranater til 32,800

Kr. og 3 Stkr. 150 cm. Projektører til 48,000 Kr. Saaledes har det forrige Ministerium elskværdigt og velvilligt behandlet Forsvarslovene og efter min Mening loyalt gjort, hvad det kunde — om end langsommere, end det tidligere var bestemt — for at føre disse Love ud i Livet. Ved Siden deraf paatog det forrige Ministerium sig at anvende betydelige Summer til Øvelseslejre i Henhold til Bestemmelsen om Oprettelse af Øvelseslejre i Nærheden af København. *Under 24. November 1909 gav Forsvarsminister Krabbe Ingeniørkorpset Ordre til* 1) snarest at erhverve Øvelsespladser for 2 Rekrutbatailloner ved Sjølsø, 2) at træffe alle de Foranstaltninger med Hensyn til Jordens Behandling, som var nødvendige paa Grund af Arealernes fremtidige Anvendelse som Øvelsesplads, 3) at udføre Skydebaneanlægene og 4) at søge Overenskomst med Sjølsøes Ejere om Ret til at skyde ud over Søen. Til Arealerhvervelserne stilledes et Beløb af indtil 235,000 Kr. til Ingeniørkorpsets Raadighed. *Under 30. December 1909 gav Forsvarsminister Krabbe Ingeniørkorpset Ordre til* snarest at erhverve ca. 250 Tdr. Land ved Sønder sø til Øvelsespladser for 2 Rekrutbatailloner, tilberede Arealerne og anlægge Skydebaner m. v. Der stilledes til Korpsets Raadighed et Beløb af 760,000 Kr. paa forventet Tillægsbevilling for 1909—10 og 240,000 Kr. paa § 26 for 1909—11. Derefter har Forsvarsminister Krabbe udgivet forskellige Ordre, denne Sag vedrørende, til Indkøb af yderligere flere forskellige Arealer for at faa større Plads til de Øvelseslejre, her er Tale om.

Men ikke blot disse Foranstaltninger, som jeg her har nævnt, vandt Tilslutning hos det radikale

Ministerium; men ogsaa Udviklingen af vort Søværn. Vort Søforsvar har i høj Grad haft det radikale Ministeriums Sympati og Interesse. Jeg skal saaledes nævne, at under 25. Januar 1910 afsluttede den radikale Forsvarsminister Kontrakt med Firmaet Yarrow & Co. om Bygning af 1 Torpedobaad til ca. 432,000 Kr. Den 7. Februar samme Aar afsluttedes Kontrakt med Firmaet Schichau om 1 Torpedobaad til ca. 450,000 Kr. Den 10. samme Maaned beordredes Orlogsværftet til at sætte 2 Torpedobaade under Bygning. Den 23. samme Maaned afsluttedes Kontrakt med Aktieselskabet Burmeister & Wain om 2 Torpedobaade til et Beløb af 1,013,000 Kr. Den 9. Maj afsluttedes Kontrakt med Aktieselskabet Whitehead & Co. om 1 Undervandsbaad til 750,000 Kr., og samme Dag beordredes Orlogsværftet til at sætte 1 Undervandsbaad under Bygning.

Og naar jeg nu ser, at de ærede Forslagsstillere vil slette de 5 Mill. Kroner, af hvilket Beløb bl. a. de saakaldte Fløjforter skal opføres, er der den interessante Side ved Sagen, *at Fløjforterne havde særlig det radikale Ministeriums Bevaagenhed. Planerne for Udførelsen af disse Bevillinger var lagt for et Tidsrum af 8 Aar, og i Løbet af de 2 sidste Aar skulde efter den første Plan disse Fløjforter bygges. Men det radikale Ministerium foreslog for Finansudvalget at fremskynde Opførelsen af disse to Fløjforter 2 Aar, saa at de blev udført ikke i de 2 sidste, men i de 4 sidste Aar af Perioden.* Det er interessant at lægge Mærke til dette, naar man nu ser, at det radikale Parti vil slette de 5 Mill. Kr., for hvilken Bevilling bl. a. de nævnte Fløjforter skulde bygges. Det ærede Medlem fra Middelfart har levende In-

feresse for militære Foranstaltninger, og det er ikke saa sært, al den Stund han er gammel Løjtnant, det sidder ham i Blodet; han tænker paa militære Forhold Nat og Dag og taler derom næsten overalt, hvor han kommer i Verden. Jeg bebrejder ham det slet ikke, men jeg bebrejder ham, at naar han har saa meget mod disse Fløjforter, som han har sagt i Dag, han da ikke bremsede den radikale Forsvarsminister, da denne i Samlingen 1909—10 sendte Finansudvalget den Skrivelse — den findes i Tillæg B. for 1909—10, Spalte 461—70 —, hvori den radikale Forsvarsminister udvikler, hvad Hærens tekniske Korps har sagt om Udførelsen af disse Bevillinger, og hvori han føjer en Slutningsbemærkning til, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal oplæse, fordi den er saa karakteristisk: »Ingeniørkorpset har ligeledes, til Støtte for en Omlægning af Tidsfølgen i de her omhandlede Arbejder, henledet Opmærksomheden paa det uheldige i at udskyde Anlægget af de paagældende

Værker til Finansaarene 1915—16 og 1916—17, idet Korpset anser det for baade militært og økonomisk forkasteligt, at de Befæstningsanlæg, der er en Betingelse for den fulde Udnyttelse af Flaaden, ikke bringes til Fuldførelse samtidig med, at Flaaden den 1. April 1913 skal være bragt op til sin fulde Styrke. *I Betragtning af de saaledes foreliggende vægtige Argumenter maa Ministeriet anse det for rigtigst, at den omhandlede Bevilling af 5,000,000 Kr. i Stedet for den første Planlægning at fordeles paa de to sidste Aar af den otteaarige Periode fordeles paa de fire sidste Aar saaledes:*

	Kr.
For Finansaaret 1913—14	1,000,000
- — 1914—15	1,025,000
- — 1915—16	1,500,000
- — 1916—17	1,475,000

Og saa slutter Skrivelsen saaledes: »Ved denne Fordeling vil man være i Stand til at udføre Fløj anlægene ved København i Aarene 1913—15 og de øvrige Anlæg i de to sidste Aar.«

Skatteevne — Skattepligt.

Schovelin—Grønborg.

Under Behandlingen af Forlystelsesskatten i Folkethinget udtalte de Radikales Ordfører, Hr. Grønborg fra Vraa, den 16. Februar 1911:

»Der er en Sætning, som har været udtalt mangfoldige Gange i den sidste halve Snes Aar eller mere,

naar der har været Tale om Skattepolitik, nemlig den, at man skal lægge Skatten, hvor Skatteævnens er. Det er en falsk og misvisende Sætning, og det er en daarlig Moral, den udtrykker. Thi det er i Virkeligheden en ren Røvermoral, det er det samme som at sige: Der, hvor man kan opdage de mange

Penge, og hvor der er noget at faa, der tager man det.«

Højremanden Schovelin var svært begejstret for denne højt mærkelige Udtalelse af en radikal Politiker, hvem han erklærede sig fuldstændig enig med, hvorefter han fortsatte:

»Skattepligten bør først og fremmest ligge hos Smaafolk, thi disse har mest at takke Samfundet for.

Den eneste taalelige Form for Formue- og Indkomstskat er en flydende Skat, der bruges til at afstemme Budgettet med, men den maa gaa helt til Bunden. Det maa ikke være saaledes, at den nederste Klasse altid kræver og aldrig betaler, medens den øverste Klasse altid betaler baade for sig selv og Underklassen.«

Krabbe og Enkernes Understøttelse.

Som Svar paa Krav fra Socialdemokratiet om Forhøjelse og Afrunding opefter:

Da Ministeriet i flere Retninger maa anse det for hensigtsmæssigt, om der kunde foretages en mindre Afrunding opefter af en Del af de paa Marineministeriets Budget opførte Understøttelser hvilken Afrunding væsentlig vil komme tilskadekomne forhenværende Arbejdere ved Orlogsværftet og Enker efter saadanne Arbejdere (ca. 60 Personer) tilgode og medfører en aarlig Udgift af 88 Kr. 15 Øre stilles følgende Ændringsforslag til § 23, nemlig: Summen

53,096 Kr. 26 Øre forhøjes med . . .
88 Kr. 15 Øre.

Christopher Krabbe.

(Til 60 Arbejdsinvalidere og Enker.)

Ændringsforslag Nr. 101 til Finanslovens 3. Behandling 1909—10 — § 23 — Tillæg B, Spalte 983.

Ordføreren (Sigurd Berg) ved Finanslovens 3. Beh., Sp. 5003 . . . om ovenstaaende Ændringsforslag:

— — *Det er en Forhandling om at faa disse Enkeunderstøttelser sat noget op, der foreløbig har givet sig dette Udslag.*

De Radikales Afstemninger.

De Radikale stemte i første Rigsdagssamling efter Systemskiftet for Bevillingen til nye Kanoner til 5 Mill. Kr.

De Radikale forsvarede i nogle

Aar Stigningen i Militærudgifterne (Zahle var Reformpartiets Militær-Ordfører).

De Radikale stemmer *ikke* for Socialdemokraternes aarlige For-

slag om Militærudgifternes Nedsættelse.

De Radikale har *ikke* stemt for Socialdemokraternes Forslag om Forhøjelse af Skovarbejdernes Dagløn, de har *ikke* stemt for Fastsættelse af Timelønnen for Snekastning ved Jærnbane til 35 Øre.

De Radikale stemte i 1912 sammen med Venstre og Højre *imod*

Skattepligt for Medlemmerne af Kongehuset.

De Radikale stemte *ikke* for Indskrænkning af Tjenestetiden med 15 Dage (ved Militærlovene). De stemte *ikke* for de af J. C. Christensen og de 27 stillede Forslag om Nedsættelser (Militærlovene).

De Radikale stemte i 1912 *imod* Forslaget om Tilskud til Københavns Aftenskole.

Lov om Amtmandslønninger.

Venstre, Socialdemokrater og Højre *nedsatte* de foreslaede Sætsler for Alderstillæg. (Hertil var de Radikale *ikke* med.)

Lovforslaget tilsigtede at stille Amtmænd lige med Departementscheferne. Deres Lønningslov var af 1871.

Omtrent samtidig med Lønningsloven 1908 blev forskellige Sport-

ler: Kommissariatet ved de private Baner (Dreyer 1200 Kr.) taget fra dem.

Ved 3. Behandling vedtoges Lønningerne med 54 St. mod 6 (deraf H. L. Jørgensen og 1 a 2 Socialdemokrater). Altsaa stemte kun 3 eller 4 Radikale imod Loven. De var den Gang 15.

De Radikales Kandidater.

Det radikale Venstre opstillede ved Suppleringsvalget i Aars i 1912 en Løsgænger, der ved Valget i 1910 bekæmpede de Radikale og stod i Regeringspartiet, af hvilket han nok forøvrigt aldrig havde udmeldt sig. Paa Vælgermøderne fornægtede han baade det radikale Parti og dets Program.

»Assens Avis«, hvis Redaktør i 1910 var de Radikales Kandidat i Aarskredsen, skriver i Anledning af Valget:

»Vi kender Ræsonnementet. Der

er mange, siger man, som nok vil stemme sammen med os, men de vil ikke ind i det radikale Parti! I en stærk Tilgang af slige Vælgere ligger Spiren til det radikale Venstres Ødelæggelse. Hvis Aarskredsen var et isoleret Fænomen, kunde det maaske lades ude af Betragtning. Men det er det ikke. Adskilligt tyder paa, at der er ved at gaa Taktik i det hele Nordjylland; at man der oppe er inde paa Mandatjagriet paa Bekostning af de rene Linjer.«

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk